

RUBRIEKEN | 2 MEI 2022

ZIJN WE ONS BEWUST VAN DE WERKING VAN COGNITIEVE BIASES?

Auteur: Reinier Roest

Beeld: Adobe Stock - Towfiqu Barbhuiya - David Travis

Leestijd: 5 min

In ons streven als internal auditors naar het toevoegen van waarde voor onze organisatie spelen cognitieve biases onbewust een rol. Hierdoor komen we niet tot de optimale oplossing. Kennis van en bewustzijn over de werking van cognitieve biases is dan ook essentieel om succesvol te kunnen zijn als internal auditor.

Bij de identificatie en beoordeling van risico's door risicomanagers en bij het plannen, uitvoeren en rapporteren van onderzoeken door internal auditors speelt ook subjectiviteit een rol bij de te maken keuzen: welke informatie wordt wel en welke informatie wordt niet gebruikt? Hoe worden statistische data precies geïnterpreteerd? Welke conclusies worden wel of juist niet uit een interview met een auditee getrokken? Hoe wordt de audit rating over het gehouden onderzoek exact bepaald?

Mentale vuistregels

Uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken is gebleken dat het subjectieve individu gebruik maakt van

AUDIT

MAGAZINE

heuristieken in het proces tot het komen van een schatting, beoordeling of oplossing. Heuristieken zijn mentale vuistregels die het individu gebruikt om het denkproces te bevorderen. Daarbij kunnen heuristieken ervoor zorgen dat het individu niet de optimale oplossing kiest, wat voortkomt uit een irrationale gedachtegang.

Daniel Kahneman maakt in zijn boek *Thinking, fast and slow* gebruik van twee systemen als duiding van twee vormen van denken: systeem 1 en systeem 2:

- systeem 1 werkt automatisch en snel, met weinig of geen inspanning en geen gevoel van controle;
- systeem 2 omvat bewuste aandacht voor de mentale inspanningen die worden verricht, zoals bij ingewikkelde berekeningen.

Zodra systeem 1 in de problemen komt, wordt systeem 2 ingeschakeld om ondersteuning te bieden aan het denkproces. Dat kan zijn wanneer systeem 1 een moeilijke vraag niet kan beantwoorden. Systeem 1 kent vooringenomenheden, waarbij er systematische fouten worden gemaakt in specifieke situaties. Dat noemen we cognitieve biases. Hierbij wordt systeem 1 als het ware misleid.

Debiasing effect

De relatie tussen het opdoen van kennis van cognitieve biases en de invloed daarvan op het kiezen van de optimale oplossing door het individu is in verschillende wetenschappelijke studies onderzocht. De algehele conclusie is dat het opdoen van kennis van biases zorgt voor een debiasingeffect, ofwel een vermindering van de rol van cognitieve biases in het denkproces. Zou dit ook gelden voor internal auditors? En zo ja, wat kunnen we hiermee in onze dagelijkse praktijk binnen onze organisatie?

Kennis van en bewustzijn over de werking van cognitieve biases is essentieel om succesvol te kunnen zijn als internal auditor

Het experiment

In het kader van mijn afstudeeronderzoek voerde ik een experiment uit om enerzijds inzicht te krijgen in hoeverre de opgedane kennis van cognitieve biases ervoor zorgt dat risicomanagers en internal auditors tot een optimale oplossing komen – en dus minder beïnvloed worden door cognitieve biases – en anderzijds om inzicht te krijgen over de verschillen tussen risicomanagers en internal auditors daarin.

De 52 deelnemers (24 risicomanagers en 28 internal auditors) werden naar willekeur toegewezen aan de controlegroep of de experimentele groep. Aan beide groepen werden tijdens het experiment zes vragen gesteld, waarbij men rekening moest houden met verschillende cognitieve biases. De biases in scope van het experiment waren de wet van de kleine getallen, de illusie van patronen, de representativiteitsheuristiek, conjunctiefouten en de beschikbaarheidsheuristiek. Dit zijn biases die onbewust een rol kunnen spelen in het werk van internal auditors bij de beoordeling van statistische feiten, de inschatting van kansen en de keuzen op basis van ontvangen informatie.

De experimentele groep kreeg, in tegenstelling tot de controlegroep, vooraf een video te zien die uitgebreid inging op de werking van cognitieve biases in de besluitvorming in ons dagelijkse werkpraktijk. Een video als trainingsinterventie bleek vanuit de wetenschappelijke literatuur namelijk een succesvolle manier te zijn om kennis over te brengen. De biases in de video waren niet dezelfde als de biases bij de vragen, om te voorkomen dat de beantwoording van de vragen een trucje zou worden.

De resultaten

De uitkomsten van het experiment bevestigen dat bewustzijn over de manier waarop we denken in zekere mate helpt cognitieve bias te voorkomen. De video als trainingsinterventie leidde namelijk tot een significante vermindering van bias bij de vraag die betrekking had op de illusie van patronen.

Bij alle zes vragen is een debiasingeffect van de trainingsinterventie gemeten, maar deze bleek niet significant. Opvallend genoeg bleek uit het experiment dat internal auditors tijdens de beantwoording van de zes vragen significant minder gevoelig waren voor cognitieve biases dan risicomangers. Daarnaast viel op dat oudere deelnemers minder gevoelig waren voor cognitieve biases dan jongere deelnemers, maar dat deelnemers met meer werkervaring meer gevoelig waren voor cognitieve biases dan deelnemers met minder werkervaring. En het bleek dat het beoordeelde nut van de video door de deelnemers in de experimentele groep, niet direct leidde tot minder cognitieve biases tijdens de beantwoording van de vragen.

Het opdoen van kennis van cognitieve biases helpt om ermee om te gaan bij de beoordeling van feiten, de inschatting van kansen en de beslissingen op basis van gegeven informatie

Tevens kwam naar voren dat alle deelnemers in meer of mindere mate last hadden van overmoed. In de experimentele groep speelde overmoed meer dan in de controlegroep, waarbij deelnemers te optimistisch waren over de hoeveelheid goed beantwoorde vragen en daarbij de cognitieve biases hebben onderschat. Tenslotte bleek dat deelnemers in beide groepen kennis hebben opgedaan over cognitieve biases door deelname aan het experiment, waarbij de kennistoename van deelnemers die de video hebben gezien (de experimentele groep) groter is dan bij degenen die de video niet hebben gezien (de controlegroep).

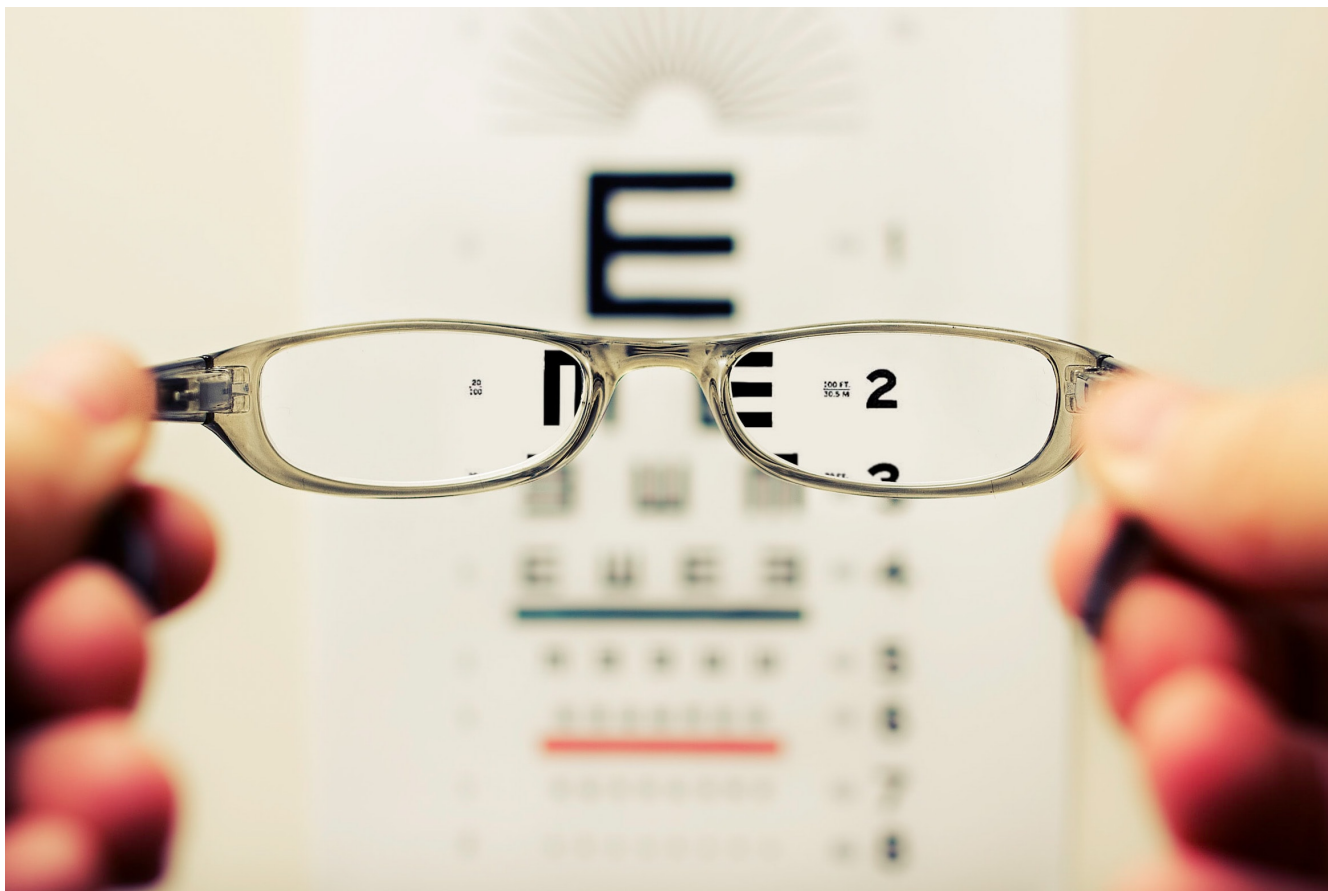
Praktische implicaties

Naast het gegeven dat dit experiment door de toetsing van debiasingeffecten van een trainingsinterventie bij risicomangers en internal auditors een toevoeging is aan de al bestaande wetenschappelijke literatuur over debiasingeffecten, heeft het experiment ook waardevolle praktische implicaties voor risicomangers en internal auditors in de dagelijkse werkpraktijk.

Het uitgevoerde experiment creëert allereerst meer bewustzijn over de (onbewuste) werking van biases in de gedachtegang bij het komen tot optimale oplossingen. Daarnaast is voorzichtig aangetoond dat het opdoen van kennis van cognitieve biases helpt om ermee om te gaan bij de beoordeling van statistische feiten, de inschatting van kansen en de beslissingen op basis van gegeven informatie. Wel blijft het opletten dat we ondanks de opgedane kennis niet overmoedig worden en toch de verkeerde keuzen maken. Uit vervolgonderzoek zal moeten blijken hoelang het effect van de trainingsinterventie standhoudt.

AUDIT

MAGAZINE

Nut en noodzaak

Verschillende deelnemers benoemden na afloop van het experiment ook het nut en de noodzaak om meer kennis op te doen over het bestaan en de werking van cognitieve biases. Dit om de biases in de dagelijkse werkpraktijk beter bij jezelf en anderen te signaleren en te weten hoe ermee om te gaan. En, indien nodig, de manier van werken binnen de internal auditafdeling aan te passen, zodat cognitieve biases geen vrij spel hebben. Want als internal auditors de optimale oplossing kiezen zorgt dit indirect voor toegevoegde waarde voor de organisatie.

Over

Reinier Roest werkt sinds 2019 bij EY waarbij hij zich focust op financiële instellingen. In december 2021 ronde hij de Internal Audit & Advisory-opleiding aan de Erasmus School of Accounting & Assurance in Rotterdam af met het onderzoek naar de werking van een trainingsinterventie in relatie tot cognitieve biases.

Tags: De afgestudeerde, Gedrag

Bron url: <https://auditmagazine.nl/rubrieken/zijn-we-ons-bewust-van-de-werking-van-cognitieve-biases/>